

नेपाल दूरसंचार प्राधिकरण
प्रशासन सेवा अन्तर्गत सहायक निर्देशक पदको
खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको
पाठ्यक्रम
एवं परीक्षा योजना

पाठ्यक्रमको रूपरेखा :- यस पाठ्यक्रमको आधारमा निम्नानुसार चरणमा परीक्षा लिइने छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा पूर्णाङ्क :- २००
द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता पूर्णाङ्क :- ३०

१. प्रथम चरण : – लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उतीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्नसंख्या X अङ्क	समय
प्रथम	दूरसञ्चार सेवा, व्यवस्थापन र कानून	100	40	विषयगत	छोटो उत्तर	८ प्रश्न X ५ अङ्क	३ घण्टा
					लामो उत्तर	६ प्रश्न X १० अङ्क	
द्वितीय	आर्थिक विश्लेषण तथा व्यवसाय सम्बन्धी	100	40	विषयगत	छोटो उत्तर	८ प्रश्न X ५ अङ्क	३ घण्टा
					लामो उत्तर	६ प्रश्न X १० अङ्क	

२. द्वितीय चरण : – अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ३०

विषय	पूर्णाङ्क	उतीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	30	-	मौखिक

द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी वा दुवै हुन सक्नेछ ।
- प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षामा यथासम्भव पाठ्यक्रमका सबै एकाईबाट प्रश्नहरू सोधिनेछ ।
- विषयगत प्रश्नमा प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परिक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डका उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- यस भन्दा अगाडि लागू भएका माथि उल्लिखित सेवा, समूहको पाठ्यक्रम खारेज गरिएको छ ।
- पाठ्यक्रम लागू मिति :-

नेपाल दूरसंचार प्राधिकरण
प्रशासन सेवा अन्तर्गत सहायक निर्देशक पदको
खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परिक्षाको
पाठ्यक्रम
प्रथम पत्र: दूरसञ्चार सेवा, व्यवस्थापन र कानून
खण्ड (क) - ५०अङ्क

1. दूरसञ्चार सेवा सम्बन्धी

- 1.1 नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणको गठनको उद्देश्य तथा काम, कर्तव्य र अधिकार
- 1.2 नेपालको दूरसञ्चारको विकास, विस्तार र क्रियाकलाप एवं गतिविधि बारे जानकारी
- 1.3 दूरसञ्चार क्षेत्रको संचालन र विकासको लागि स्वीकृत नीति
- 1.4 नेपालको अर्थिक विकासमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधि (ICT) को भूमिका
- 1.5 नेपालमा ग्रामिण दूरसञ्चार सम्बन्धी क्रियाकलाप र गतिविधि बारे जानकारी
- 1.6 नेपालमा दूरसञ्चार सेवाको उपभोगबाट सामाजिक, आर्थिक क्षेत्रमा पर्ने प्रभाव
- 1.7 नेपालको दूरसञ्चार विकासमा अन्तराष्ट्रिय संस्थाहरूको भूमिका र योगदान
- 1.8 दूरसञ्चार क्षेत्रमा सरकारी र नीजि क्षेत्रको सहभागिता
- 1.9 विश्वमा दूरसञ्चारको क्षेत्रमा भए गरेका क्रियाकलाप र गतिविधिहरू बारे जानकारी
- 1.10 सार्क मुलुकको दूरसञ्चार प्रणाली र नियमन व्यवस्था बारे सामान्य जानकारी
- 1.11 अन्तरआवद्धता (Inter Connectivity) बारे सामान्य जानकारी
- 1.12 दूरसञ्चार विकासको लागि Universal Service Obligations र Universal Service Access बारे जानकारी
- 1.13 दूरसञ्चार सेवा संग सम्बन्धित: Licensing Service: Licensing Objective, Licensing Process & Licensing rules in WTO regulation reference paper
- 1.14 IUC (Interconnection Usage Charge) अन्तरआवद्धता शुल्क
- 1.15 International Organizations - ITU, APT & SATRC
- 1.16 दूरसञ्चार सेवाको नियमन, सञ्चालन र विकाससंग सम्बन्धित समस्याहरूको पहिचान तथा समाधानका उपायहरू

2. व्यवस्थापन

- 2.1 व्यवस्थापनको अवधारणा, सिद्धान्त र विकासक्रम,
- 2.2 मानव संसाधन व्यवस्थापनको अवधारणा, महत्व, प्रक्रिया
- 2.3 सहभागिता मुलक व्यवस्थापन, टोलीगत कार्य (Team Work)
- 2.4 नेतृत्व, निर्णय प्रक्रिया र उत्प्रेरणा
- 2.5 द्वन्द्व व्यवस्थापन र तनाव व्यवस्थापन
- 2.6 परिवर्तन व्यवस्थापन, समय व्यवस्थापन, संकट व्यवस्थापन, विपद व्यवस्थापन
- 2.7 वार्ता र वार्ता गर्ने सिप सम्बन्धी ज्ञान
- 2.8 सूचना र संचार प्रविधि एवं व्यवस्थापन सूचना प्रणाली
- 2.9 Corporate Governance को अवधारणा र प्रयोग
- 2.10 SWOT Analysis
- 2.11 तालिम तथा व्यवस्थापन विकास (Training and Management Development)

नेपाल दूरसंचार प्राधिकरण
प्रशासन सेवा अन्तर्गत सहायक निर्देशक पदको
खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परिक्षाको
पाठ्यक्रम

- 2.12 श्रम सम्बन्ध: अवधारणा, उद्देश्य, श्रम सम्बन्धी प्रणाली भित्रका पात्रहरू (Actors of Industrial Relation System) र नेपालको सार्वजनिक निकायहरूमा कर्मचारी यूनियन
- 2.13 रणनीतिक योजना र व्यवस्थापन (Strategic Planning & Management)
- 2.14 नेतृत्व विकासका (Leadership Development) सिद्धान्त र आवधारणा, सार्वजनिक सस्थानमा नेतृत्वको अवस्था र चुनौति
- 2.15 सार्वजनिक सेवा प्रवाहको उद्देश्य, आवश्यकता र प्रभावकारिता
- 2.16 दिगो विकास लक्ष्य (SDG) को उद्देश्य र लक्ष्य
- 2.17 बजारमूखी अर्थव्यवस्थामा नियमनकारी निकायको भूमिका
- 2.18 विश्व व्यापार संगठन र नेपालको भूमिका

खण्ड (ख) - ५० अङ्क

3. ऐन, नियम र नीतिहरू

- 3.1 दूरसञ्चार ऐन, २०५३
- 3.2 दूरसञ्चार नियमावली, २०५४
- 3.3 मध्यस्थता ऐन, २०५५
- 3.4 साभेदारी ऐन, २०२०
- 3.5 प्राइभेट फर्म रजिष्ट्रेशन ऐन, २०१४
- 3.6 अख्तियार दूरुपयोग अनुसन्धान ऐन, २०४८
- 3.7 अख्तियार दूरुपयोग अनुसन्धान नियमावली, २०५९
- 3.8 भष्ट्राचार निवारण ऐन, २०५९
- 3.9 रेडियो ऐन, २०१४
- 3.10 रेडियो संचार (लाईसेन्स) नियमावली, २०४९
- 3.11 सूचना तथा सञ्चार प्रविधि नीति, २०७१
- 3.12 सार्वजनिक-निजी साभेदारी नीति, २०७२
- 3.13 सूचना तथा संचार क्षेत्रको दिर्घकालिन नीति, २०५९
- 3.14 ब्रोडब्याण्ड नीति, २०७१
- 3.15 दूरसञ्चार नीति, २०६०
- 3.16 सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४
- 3.17 सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३
- 3.18 श्रम ऐन, २०४८
- 3.19 विद्युतीय कारोबार सम्बन्धी ऐन, २०६३
- 3.20 उपभोक्ता हित संरक्षण ऐन, २०५४
- 3.21 करार ऐन, २०५६
- 3.22 कम्पनी ऐन, २०६३
- 3.23 नेपाल नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणको आर्थिक प्रशासन विनियमावली, २०६७

नेपाल दूरसंचार प्राधिकरण
प्रशासन सेवा अन्तर्गत सहायक निर्देशक पदको
खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परिक्षाको
पाठ्यक्रम

- 3.24 नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण (कर्मचारीको सेवाका शर्त सम्बन्धी) विनियमावली, २०७३
- 3.25 नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणको आर्थिक प्रशासन विनियमावली, २०६७
- 3.26 नेपाल दूरसञ्चार दूरसञ्चार (ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोष) विनियमावली, २०६८

नेपाल दूरसंचार प्राधिकरण
प्रशासन सेवा अन्तर्गत सहायक निर्देशक पदको
खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परिक्षाको
पाठ्यक्रम
द्वितीय पत्र :- आर्थिक विश्लेषण तथा व्यवसाय सम्बन्धी
खण्ड (क) - ५०अङ्क

1. आर्थिक विश्लेषण

- 1.1 मूल्य निर्धारणका आधार र आर्थिक परिसूचक (Economic Indicators)
- 1.2 पूँजीगत बजेट (Capital budgeting) को अर्थ महत्व एवं तरिकाहरु
- 1.3 Method of Project Appraisal: Pay Back Period, NPV, Internal Rate of Return (IRR), Profitability Index, etc.
- 1.4 सामाजिक लागत लाभ विश्लेषण (Social Cost Benefit Analysis)
- 1.5 Project Plan and Proposal
- 1.6 बजेट व्यवस्था, लेखा तथा आन्तरिक नियन्त्रण, लेखापरिक्षण र मौद्रिक तथा वित्तीय नीति सम्बन्धी व्यवस्था
- 1.7 मुलुकको सोधनान्तर स्थिति, वैदेशिक व्यापार र भुक्तानी सन्तुलन
- 1.8 सार्वजनिक खरिदको अवधारणा र नेपालमा यसको प्रयोग
- 1.9 Cost Analysis: Actual, Forecast, Hypothetical, Fixed, Variable, Incremental, Direct, Indirect, Overhead, Running Cost, Common and Joint Cost, Economic Cost, Accounting Cost and Break Even Point
- 1.10 आर्थिक परिसूचक (Economic Indicators)
- 1.11 गरीबी निवारण (Poverty Alleviation)
- 1.12 आर्थिक उदारीकरण, विश्वव्यापिकरण, निजीकरण र नेपाल
- 1.13 नियमनकारी निकायबाट हुने सुपरिवेक्षण (supervision) को अवधारणा, उद्देश्य, कार्य, पद्धति र महत्व
- 1.14 अनुगमन तथा मुल्यांकन (Monitoring and Evaluation), Outside and off side supervision
- 1.15 सार्वजनिक संस्थान व्यवस्थापन (Public Enterprise Management)
- 1.16 आयोजना व्यवस्थापन (Project Management)

खण्ड (ख) - ५०अङ्क

2. व्यवसाय सम्बन्धी

- 2.1 उपभोक्ता हित संरक्षण सम्बन्धी अवधारणा र नेपालमा यसको प्रयोग
- 2.2 सूचनाको हक र सार्वजनिक निकायको कर्तव्य
- 2.3 वार्ता तथा सम्झौता गर्ने सीपहरु (Negotiation & Agreement Skills)
- 2.4 ट्रेड युनियनको अवधारणा र सामुहिक सौदावादी सम्बन्धी सिद्धान्त बारे जानकारी
- 2.5 बौद्धिक सम्पत्ति सम्बन्धी अधिकार (Intellectual property rights)
- 2.6 Multinational Companies र विकासोन्मुख मुलुकको अर्थ व्यवस्था विचको अन्तरसम्बन्ध
- 2.7 सरकारी-निजी साभेदारीको अवधारणा र नेपालमा यसको प्रयोग

नेपाल दूरसंचार प्राधिकरण
प्रशासन सेवा अन्तर्गत सहायक निर्देशक पदको
खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परिक्षाको
पाठ्यक्रम

- 2.8 नेपालको विकासमा वैदेशिक सहयोग र अन्तर्राष्ट्रिय वित्तिय संस्थाहरुको योगदान
- 2.9 विश्व व्यापार संगठन र नेपाल
- 2.10 बजारमूखी अर्थव्यवस्थामा नियमनकारी निकायको भूमिका
- 2.11 नेपालको अर्थिक विकासमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधि (ICT) को भूमिका
- 2.12 करारको अवधारणा र यसका आधारभूत सिद्धान्तहरु
- 2.13 धितोपत्र सम्बन्धी अवधारणा र नेपालमा यसको उपयोग तथा कानूनी व्यवस्था
- 2.14 दामासाही सम्बन्धी अवधारणा र कानूनी व्यवस्था
- 2.15 प्रतिस्पर्धा प्रवर्द्धन र बजार संरक्षण सम्बन्धी व्यवस्था
- 2.16 नियमनकारी निकायबाट जारी हुने निर्देशन (Directives) अवधारणा र नेपालमा यसको प्रयोग